

Od dečjih dni za pogozdovanje do tedna gozdov

Mag. Franc PERKO

Dečki dnevi za pogozdovanje

Različne oblike ozaveščanja mladine pa tudi odraslih prebivalcev o gozdu in njegovem pomenu so pri nas prisotne že daljše obdobje. Že v obdobju Avstro-Ogrske so imele na Kranjskem ljudske šole šolske vrtove, kjer so pogosto poleg sadnega drevja delček vrta namenili tudi vzgoji gozdnih drevesnih vrst. Iz tega obdobja so tudi znane šolske akcije nabiranja gozdnega semenja.

V pričujočem prispevku bomo preleteli obdobje od konca prve svetovne vojne do današnjih dni.

V Dravski banovini so za ozaveščanje mladine organizirali *Dečje dneve za pogozdovanje*. Prva organizirana pogozdovanja s šolarji se omenjajo v letu 1926, ko so šolarji imeli 40 pogozdovanih dni in posadili 131.000 gozdnih drevesc (Jurhar, 1980). Iz knjižice *Dečki dan za pogozdovanje*, ki jo je leta 1940 izdal Gozdarski odsek banske uprave Dravske banovine v Ljubljani lahko spoznamo,

da je šolska mladina med letoma 1926 in 1940 posadila več kot tri milijone gozdnih drevesc, pogozdno je bilo 800 ha goljav.

Z letom 1935 so se poleg spomladanskega vršila tudi jesenska pogozdovanja.

Od jeseni leta 1938 naprej je vsak učenec, ki se je udeležil pogozdovanih prireditev, dobil spominski list. *Ti listi imajo na eni strani prostor, kamor učenec vpiše svoje ime, šolo, datum prireditve in kraj, kjer je pogozdoval. Na drugi strani je risba znanega gozdarskega slikarja H. Gagerna. Spominske liste je založila kraljevska banska uprava in jih brezplačno razpošilja preko okrajnih načelstev posameznim šolam, ki so priredile dečje dneve. Ti spominski listi imajo namen, da opozarjajo učence in njihove starše na važnost pogozdovanja in na pomen gozda* (Novak, 1939a).

Zanimiv je Novakov zapis (1938): *Javnosti je malo znano, kako široko je delovno območje*

Slika 1: Spominski list dečjega dneva za pogozdovanje (Vir: Novak, V. 1939c. Šumarski list, stran 364).

naših gozdarjev, ki so pridelnjeni občnim upravnim oblastvom (okrajnim načelstvom in banski upravi). očitki, ki se tu in tam pojavljajo, češ da ti gozdarji vrše samo gozdno policijsko službo, so neutemeljeni in po večini posledica nevednosti.

Kako številčne so bile te prireditve, si oglejmo na aktivnosti med 13. marcem in 22. majem 1939 in primerjavo z letom 1938 (številke v oklepaju), ki jih podaja Novak (1939b). Prireditve dečjih dni za pogozdovanje je bilo kar 588 (520) in so se vršili v vseh okrajih banovine. Pogozdovanja se je udeležilo 32.177 (25.817) učencev iz 589 (535) šol, spremljalo jih je 995 (752) učiteljev in učiteljic in 73 (79) drugih oseb, strokovno pa vodilo 150 (149) gozdarjev. S 412.400 (359.241) sadikami so pogozdili 96.8 (89) ha goljav in posek.

Pogozdovanje učencev, mladine in članov množičnih organizacij in društev po drugi svetovni vojni

Tradicija mladinskega pogozdovanja se je nadaljevala tudi po drugi svetovni vojni. Glavni namen je bil vzgojni. Mladini so se tedaj pridružile še številne množične organizacije in društva. Poleg vzgojnih namenov so bile pogozdovalne akcije potrebne tudi zaradi pomanjkanja delovne sile v gozdarstvu. V prvih povojnih letih je imelo prednost izkoriščanje gozdov, saj je država potrebovala les za obnovo porušene domovine in za izvoz, saj so nujno potrebovali devize za industrializacijo države. Beltram (1955) v prispevku Gojenje gozdov v prvem povojnem desetletju ugotavlja: *Pomembno je bilo množično sodelovanje ljudstva pri pogozdovalnih delih, ki je leta 1950 doseglo svoj višek.* Tega leta se je gozdnogojitvenih del udeležilo 64.418 oseb različnih množičnih organizacij, opravili so 43.406 dnin, pogozdili 1.977.000 sadik, posejali 6.846 kg semena in opravili čiščenje na 980 ha.

Beltram nadaljuje: *Materialni uspehi sicer – kljub vložnemu trudu v veliko količino opravljenega dela – zaradi strokovne nepoučenosti niso mogli biti veliki, vendar se je ljudstvo pri tem svojem sodelovanju zavedlo, koliko prizadevanja je potrebno za obnovo gozdov in kaj nam gozdovi pomenijo.*

Teden gozdarstva 1948: Vsi v delovne brigade, vsi v borbo za les.

Leta 1948 je teden gozdarstva sodil v obdobje boja za uresničitev petletnega plana 1947–1951 in spora Jugoslavije s Sovjetsko zvezo in njenimi zavezniki.

Delavska enotnost (3. september 1948) je takole pospremila teden gozdarstva leta 1948: *V dneh od 5. do 15. septembra bo na tisoče in tisoče članov vseh družbenih organizacij pod strokovnim vodstvom gozdarskih strokovnjakov izvedla v vsej Sloveniji vrsto prostovoljnih delovnih akcij za sečnjo lesa, njegov prevoz do železniških postaj in drugih nakladalnih postaj in pri gradnji žižnic ter gozdnih poti, da na ta način pospešijo izvedbo in prekoračitev plana v tej važni panogi našega gospodarstva.*

Kako se te svoje obveznosti naši delovni kolektivi zavedajo, se najlepše izraža v tem, da so že v prvih dneh po pozivu na prostovoljne delovne akcije v tednu gozdarstva začele sindikalne organizacije javljati svoje delovne brigade in grupe, kakor so to sindikalne organizacije mesta Celja, Ruš, Guštanja, Rogaške Slatine, Smolnika, Črnomlja, Logatca, Trbovelj, Kamnika, Mežice in druge. Delavska enotnost med drugim nadaljuje: Prav zato dobiva tudi ta mobilizacija in dostojen odziv delavskega razreda za prostovoljne akcije pri pospeševanju borbe za izpolnitev planskih nalog v naši lesni industriji jasen izraz, da delavski razred dobro razumeva, kar ga uči naša Partija, to se pravi, da razumeva, da so samo z delovnimi junaštvi doseženi uspehi pravi izraz gospodarske in družbene stvarnosti pri nas, ki jih ni mogoče prepviti s še tako gostim klevetavim besedičenjem, s katerim skušajo v zadnjem času vodstva nekaterih bratskih republik blatiti našo domovino.

Zanimivo in času primerno je bilo tudi geslo tedna gozdarstva leta 1948: *Vsi v delovne brigade, vsi v borbo za les.*

Da pa vse ni potekalo tako, kot so želeli, zvedo že v Delavski enotnosti, ki je izšla 10. septembra: *Nadvse dobro organizacijsko zmožnost pa je pripisati Kmetijski zadrugi Cerknica, kateri je uspelo prav za 5. september organizirati izlet na Štajersko.* Delavska enotnost je upravniku oziroma organizatorjem izleta priporočila naslednji nasvet: *Izbral*

naj bi za izlet nedeljo pred gozdarskim tednom ali pa nedeljo po gozdarskem tednu, ne pa v času najhujše borbe vsega našega delovnega ljudstva za izvedbo gozdarskega tedna in s tem petletnega plana.

Pa še drugi primer: Na pobudo KSS v Podvelki so sklicali sestanek zastopnikov vseh množičnih organizacij in krajevnega LO, da ustanove krajevni štab za organizacijo prostovoljnih del in mobilizacijo delovne sile za delo v gozdovih. Toda od vseh povabljenih so prišli samo zastopniki sindikalnih podružnic, tako da ni bilo mogoče postaviti štaba, ki bi bil kos vsem nalogam.

Teden gozdov

Počasi so se razmere uredile; namesto »kampanjskih akcij« so prišle na vrsto prave vzgojne. V sedemdesetih letih dvajsetega stoletja so prizadevanja gozdarjev za propagandne gozdarske akcije našla veliko razumevanja in podpore raznih inštitucij. Jurhar (1970, 1980) zapiše: *Tako Republiški sekretariat za prosveto in kulturo z okrožnico z dne 13. 3. 1970 naslovljeno vsem osnovnim in srednjim šolam priporoča, da se čim več šolske mladine vključuje v pogozdovalne akcije in poudarja, da ima sodelovanje pri pogozdovalnih prireditvah velik pomen za vzgojo mladih ljudi.*

Med drugim v okrožnici piše (Jurhar, 1970): *Z naglim tehničnim in gospodarskim napredkom narašča tudi pomen gozdov. Gozdovi so naše naravno bogastvo, hkrati pa postajajo vse pomembnejši del človekovega naravnega okolja. Učenci naj spoznajo, da bodo opravili pomembno in koristno delo. Okrožnica pa je še naložila šolam: Akcijo planirajte v času izven pouka, ali pa jo vključite v okvir športnega dne.*

Na pobudo Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije so se v letu 1974 začele akcije teden gozdov, ki se je vključil tudi v podobne mednarodne prireditve in traja še danes. V tednu gozdov je bil temeljni poudarek aktivnosti delo z mladino: vzgoja ljubezni do gozda in narave sploh, predstaviti pomen gozda za okolje in ljudi, mlade seznaniti z varovanjem, nego in smotrnim izkoriščanja gozda. Program mladinskih akcij je obsegal raznovrstne prireditve:

že tradicionalna pogozdovanja s šolsko mladino, poučna predavanja in filme o gozdu, mladi so pisali spise o gozdu, pripravljali so razstave fotografij na temo o gozdu, poučne izlete in ekskurzije v gozdove, čistilne akcije v gozdovih in še marsikaj drugega.

Šebenik (1974), predsednik Zveze inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije, je v prispevku v Gozdarskem vestniku zapisal: *Teden gozdov pa ne pomeni, da so si društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva vzela monopol nad prireditvami; prevzela so le pobudo za to, da bi zbudili zanimanje za tovrstno problematiko pri tistih ljudeh, ki zahajajo v gozdove, o njih govorijo in izrekajo sodbe, zanje pa le malo napravijo. Naš cilj je torej, da bi v nekaj letih »teden gozdov« postal spodbuda za vse. To bomo dosegli, če bomo sedaj – v prvih letih – znali propagirati znanje in spoznanje o tej zamotani združbi. Prispevek je zaključil takole: Teden gozdov je torej kot nalašč za to, da tudi negozdarji pomagajo odkriti drugim »tajne« gozda in narave.*

Teden gozdov opravlja svoje poslanstvo že štiri desetletja, v njegovem okviru so bile opravljene številne aktivnosti, opravljeno je bilo veliko dela. Da je opravljeno delo pustilo sledove lahko potrdirimo, da pa bi rodilo sadove, pa ob trenutnih razmerah v gozdu in gozdarstvu težko.

Viri

- Beltram, V. 1955. Gojenje gozdov v prvem povojnem desetletju. Gozdarski vestnik str. 288–296.
- Jurhar, F. 1970. Mladina pogozduje. Gozdarski vestnik, str. 240–241.
- Jurhar, F. 1980. Prva pogozdovanja s šolsko mladino pred pol stoletja. Gozdarski vestnik, str. 227–228.
- Novak, V. 1938. Kako je pogozdovala šolska mladina spomladi leta 1938. Gozdarski vestnik, str. 178–180.
- Novak, V. 1939a. Mladinski pogozdovalni dnevi jeseni leta 1938. Gozdarski vestnik, str. 34–35.
- Novak, V. 1939b. O dečjih dnevih spomladi leta 1939. Gozdarski vestnik, str. 222–225.
- Novak, V. 1939c. O pogozdovanju z mladino. Šumarski list. str. 354–372.
- Šebenik, M. 1974. Teden gozdov – spodbuda za vse. Gozdarski vestnik, str. 155.